

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Bakalářská práce

CYKLUS INSPIRACE FOTOGRAFIÍ

Jiří Březina

Studijní program: Specializace v pedagogice

Obor: Vizuální kultura se zaměřením na vzdělávání

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni

.....

Poděkování:

Rád bych poděkoval svému vedoucímu bakalářské práce MgA. Mgr. Stanislavu Poláčkovi za jeho odborné vedení, ochotu, spolupráci, trpělivost a cenné rady, které pomohly vzniknout této práci. Také děkuji rodině za podporu a za to, že mi umožnila studovat.

V Plzni.....

.....

ANOTACE

Téma bakalářské práce zní Inspirace fotografií – Cyklus devíti kreseb zaměřených na reprodukci světových válečných fotografií. Práce je rozdělena do dvou částí, textové (teoretické) a kresebné (praktické). Praktická část zahrnuje také tištěný velkoformátový plakát shrnující danou problematiku. Textová část obsahuje popis díla, důvody výběru tématu, umělecko-historický kontext a možnosti dalšího využití. V díle se snažím vyzdvihnout možnost zvětšit staré fotografie pomocí kresby do velkého formátu. Mým cílem je věrohodné zachycení emocí, radosti i utrpení, které tyto slavné fotografie vyzařují.

Annotation

Theme of my bachelor thesis is a cycle of 9 drawings inspired by famous photographs. The thesis is divided into two sections – theoretical and practical. Practical part includes a large printed poster which complements the drawings and summarizes the topic. Theoretical part contains a description of the process of creation, reasons for choosing this topic, art-historical context and options for further utilization. I try to highlight the ability to enlarge old photographs using drawing. My aim is to capture emotions, happiness as well as suffering, which those photographs certainly have.

Obsah

1 ÚVOD.....	7
2 REALIZACE	9
2.1 Technika.....	9
2.2 Formát.....	9
2.3 Materiál	10
3 CYKLUS KRESEB.....	10
3.1 Vlajka na Mount Suribachi.....	10
3.2 Španělský loajalista	12
3.3 Ten, co se postavil tankům	15
3.4 Omaha 6. 6. 1944	17
3.5 Jesse Owens dobývá Berlín	19
3.6 Prapor nad Reichstagem.....	21
3.7 Kim Phúc	23
3.8 Hitler v Paříži.....	25
3.9 Den vítězství	26
3.10 Tragédie válečných konfliktů	28
4 ZÁVĚR.....	28
5 RESUMÉ.....	31
6 POUŽITÉ ZDROJE	32
7 SEZNAM PŘÍLOH	34
8 PŘÍLOHY	I

1 ÚVOD

Fotografie a historie - tyto dva pojmy jsou nerozlučně spjaty od poloviny 19. století, tedy od vzniku prvních fotografií. Od té doby se člověk snaží zaznamenat na nejrůznější druhy fotoaparátů jakýkoliv nevšední zážitek, který se okolo něho děje. Může jít o naprosto běžnou situaci, například v rodině nebo o významnou událost, která může ovlivnit chod dějin. O zachycení těchto událostí a zážitků se člověk snaží téměř od počátku civilizace. V pravěku nástěnnými malbami, po vzniku písma kronikami či osobními deníky nebo malbou či kresbou jako takovou. Ale až právě fotografie a později filmový záznam nám přiblíží historii tak, jak se opravdu stala.

Fotografie má bezesporu kouzlo okamžiku. Okamžiku, který je jednou pro vždy zachycen. Tyto zobrazené okamžiky jsou jedním z důvodů, proč jsem zvolil téma *Inspirace fotografií*. Za necelých dvě stě let, co má člověk možnost fotografovat, vznikl nespočet celosvětově známých snímků. Každý z nás zná pohodu svačících dělníků na římské při stavbě mrakodrapu, výraz Marilyn Monroe, když jí vítr z větrací šachty zvedá sukni nebo odhodlání šestice vojáků námořní pěchoty vztyčujících americkou vlajku na ostrově Iwojima. Pro každého z nás by bylo velmi obtížné vybrat z nich devět snímků tak, aby celá práce dávala smysl. Proto jsem toto téma zúžil na období, které v člověku po staletí zanechává stopy nejhlubší, období válek. Já se ve své práci zaměřím na nejznámější. Vyzdvihl jsem devět momentů zachycených ve válečném nebo podobně vyhoceném konfliktu a rozhodl se je kresebně reprodukovat.

Důvodů, proč jsem toto téma zvolil, je mnoho, především veliký zájem o válečnou historii a touha poznat pravé příběhy těchto snímků. Přece jen to není pouze o momentu, který fotograf zaznamenal. Těmto záběrům vždy něco předchází a něco následuje, a často to není ani zdaleka to, co by si „divák“ představoval. Fotografie je nejen informační, ale i umělecké

médium a pravý fotograf, byť může být v ohrožení života, se bude vždy snažit o co nejlepší snímek, někdy i podvodem.

K válečné fotografii mě navedly především snímky českého fotografa Ladislava Sitenského, který se proslavil fotografiemi z působení u 312. stíhací peruti britského královského letectva během 2. světové války. Přesto jsem se rozhodl, že tento typ fotografie opustím a vyberu okamžiky, které zachycují silné emoce a jasně vypovídají o hrůzách a zvrácenosti válečných konfliktů. A to je další důvod, proč jsem se rozhodl zpracovávat toto téma. Většina z vybraných devíti fotografií (snad s výjimkou jedné), je zhotovena do první poloviny 70. let. Protože jde o takzvané momentky, kvalita snímku není taková, aby bylo možné zobrazit ostré fotografie ve formátu větším než je např. formát A4, tedy 297 x 210 mm. Jednou z možností, jak divákovi nabídnou tyto emotivně silné momenty ve velkém formátu a vysokém rozlišení, je kresebná reprodukce. Kresba byla při výběru tématu bakalářské práce jasnou volbou a možnost zachytit tužkou výraz a emoce „po svém“, mě také lákala.

Kdybych si měl stanovit nějaký pomyslný cíl, byla by to zaprvé možnost nabídnout publiku velkolepý cyklus kreseb, zachycujících nejznámější válečné fotografie tak, jak je člověk nezná a zadruhé zachytit kresbou výraz původních fotografií tak, aby v divákovi zanechal dojem a předal mu informaci o hrůzách válečných konfliktů, které v historii lidstva nemají obdoby. Jak je všeobecně známo, historie se stále opakuje. Lidé dějin neznalí jsou svými chybami nuceni si je zopakovat a pouze velmi krátká časová období naší minulosti jsou mírová. Proto si myslím, že je toto téma smysluplné a stojí za vědecké zpracování v mé bakalářské práci. Lidé by si měli uvědomit, že válka, ať už vznikla z jakéhokoliv důvodu, ať dosáhla svého cíle nebo ne, ať při ní vznikly stovky pokrokových vynálezů, je vždy velký krok zpět. Ve válkách umírají nejen lidé, kteří za něco bojují, ale i nevinní civilisté, kteří jsou nevyhnutelně jejich součástí. Já věřím, že toto poselství bylo jednou z hlavních priorit Joa Rosenthala, nebo Roberta Capy, kteří se vrhali do bitev s fotoaparátem místo zbraně a díky kterým vznikly

úžasně fotografie, které známe dodnes. Stejný vzkaz s puncem originality a jedinečnosti, který kresebný projev nabízí, bych si přál zachytit ve své práci i já.

2 REALIZACE

2.1 Technika

Ačkoliv název tématu „Inspirace fotografií“ láká k fotografickému zpracování, měl jsem ve volbě techniky jasno. Studiu kresby se věnuji od základní školy a při práci takového rozsahu jsem o jiné možnosti zpracování ani nepřemýšlel. V kresbě si věřím, a proto jsem dal přednost dynamice pohybu. Inspiroval jsem se tvorbou Ladislava Kuklíka a jeho fantastickou kresbou zvířat, kombinovanou se záměrně ponechanou rozpracovaností figur, kterou používal ve svých studiích například Jean Auguste Dominique Ingres. Přílišná kresebná preciznost a hyperrealismus by mohly diváka nudit a při reprodukci fotografie by neměla vůbec žádný smysl. Věřím, že by tyto slavné momenty mohly být zpracovány i jinak, například barevnou malbou, grafickým editorem či sprejem ve stylu Banksyho světoznámých prací. Já sám uvažoval o technice kresby propisovací tužkou, která mě v posledních letech velmi zajímá a inspiruje, nakonec však tato technika zůstala v návrhové a skicovní části práce.

2.2 Formát

Čtvercový formát se může zdát netradiční a kdokoliv může namítnout, že snímkům ořezem rozbourává kompozici, která je v oboru fotografie velmi důležitá. Přesto je čtverec jediné možné východisko, jak formátově sjednotit vybraných devět momentů světové historie. Vzhledem k tomu, že se jedná o cyklus, není vhodné, aby se formáty jednotlivých obrazů lišily, i když je každá fotografie publikována v jiném poměru stran. Další výhodou čtvercových rozměrů je možnost publikovat práci hromadně na jednom plakátu, seřazené ve třech sloupcích po třech obrazech, což vytvoří opět

čtverec a graficky působí velmi příjemně. Z tohoto důvodu jsem také zvolil počet prací - devět.

Rozměr obrazů 70 cm x 70 cm vznikl oříznutím čtvrtky B1 (100 x 70cm) tedy největším možným formátem papíru, který lze zakoupit. V zadání práce je uvedeno, že se jedná o cyklus kreseb středního formátu, což si myslím, že délka strany 70 cm splňuje více než dostatečně. Technika tužkokresby působí v této velikosti monumentálně a větší formát už by vyžadoval zpracování spíše malbou nebo výše zmíněným sprejem.

2.3 Materiál

Celá praktická část je nakreslena tužkou tvrdostí B2 – B8 na bílé čtvrtce gramáže 160 g/m². Tištěný plakát shrnující celou práci je vytvořen z fotografií autorských kreseb a skic v grafickém editoru Adobe Illustrator. Původní myšlenka byla realizovat práci na čtvrtku béžové nebo sépiové barvy, ale po vyzkoušení všech zmíněných možností jsem tyto odstíny ponechal pouze jako podklad části skicovního materiálu.

3 CYKLUS KRESEB

3.1 Vlajka na Mount Suribachi

Když 23. února roku 1945 vyšplhal John "Doc" Bradley s šestí kamarády na vrchol vyhaslé sopky Suribachi po dlouhé a krvavé bitvě o malý japonský ostrov Iwodžima v Tichomoří, zachytil fotograf Joe Rosenthal snímek, který záhy obletěl celý svět a zapsal se do dějin fotografie. Nad volbou tohoto snímku jsem nepřemýšlel ani minutu. Byl od počátku jedním z těch, které mě vedly k realizaci tohoto tématu.

Autor fotografie, celým jménem Joseph John Rosenthal, se narodil 10. října roku 1911. Svou kariéru odstartoval coby čerstvý absolvent vysoké školy v novinách Enterprise association, odkud brzy povýšil na reportéra a fotografa tisku San Francisco News. Po vypuknutí druhé světové války, se

stal fotografem americké tiskové agentury Associated Press (AP). Poté, co Američané vyhlásili válku Japonsku a zapojili se do celosvětového konfliktu, se Rosenthal připojil k vylodovacím konvojm v Pacifiku. Zde se zúčastnil vylodění na ostrovech Nová Guinea, Guam nebo Peleliu, kde proběhla jedna z nejkrvavějších bitev v Tichomoří. Vrchol kariéry Josepha Rosenthala nastal bez pochyby po přidělení k jednotkám vylodujícím se na ostrově Iwodžima. Za fotografii, kterou jsem také zařadil do své práce, získává v roce 1945 Pulitzerovu cenu. Po válce začíná pracovat u San Francisco Chronicle, kde působí až do roku 1981, kdy odchází do důchodu. Joseph John Rosenthal umírá 20. srpna 2006 v úctyhodném věku 94 let v Kalifornii.¹

Přesto, že Rosenthal procestoval s americkou námořní pěchotou téměř celý Pacifik a nasazoval život pro dobrý snímek na mnoha tichomořských ostrovech, veřejnosti je známý především jako autor fotografie vztyčení vlajky na Iwodžimě. Je to beze sporu nesmrtelná fotografie, symbol vítězství po velkém utrpení a autorovi i šestici aktérům figurujícím na fotografii doslova změnila život. O životě mužů, kteří vztyčili vlajku, tato práce není, a proto musím alespoň upozornit na knihu a její filmové zpracování - Vlajky našich otců, z roku 2006, které jejich život od tohoto momentu mapuje.

Já se ale vracím zpět k J. Rosenthalovi. Ten se 23. února 1945, poté, co Američané po pěti dnech bojů dobyli opěrný bod ostrova Iwodžima, vrchol vyhaslého vulkánu Suribachi, dozvěděl, že vlajka, která již byla toho dne na vrcholu vztyčena a zachycena Lousem R. Lowerym je příliš malá a pro ostatní vojáky na ostrově nepatrná. Neváhá a vydává se na vrchol se svým fotoaparátem Speed Graphic a s dvojicí dalších fotografů, připravuje si terén a pozici.² Původním plánem bylo zachytit moment klesání malé vlajky a stoupání té velké. V momentu, kdy se dává do řeči s druhým dokumentaristou slavného momentu, koutkem oka zpozoruje šest mariňáků

¹ AP IMAGES. *Associated Press*. [online]. 5.3.2015 [cit. 2015-03-5]. Dostupné z: <http://www.apimages.com/Collection/Landing/Photographer-Joe-Rosenthal/c887e3b8270744d6b2539d3c0bd734cc>

² *Druhá světová válka: od Blitzkriegu k Hirošimě : [unikátní obrazový průvodce]*. Editor Richard Holmes. V Praze: Knižní klub, 2010, 360 s. ISBN 978-80-242-2627-9. Str. 311

(Ira Hayes, Franklin Sousley, Michael Strank- mimochodem Čechoslovák, Rene Gagnon, John Bradley a Harlon Block) jak začínají zdvihat stožár s americkou vlajkou. V tom okamžiku vzniká snímek, který se zapisuje do dějin.³

V ten moment ještě nikdo netušil, že Harlon Block, Franklin Sousley a Michael Strank na Iwodžimě zemřou, a že motiv, který se Joeovi Rosenthalovi podařilo zachytit, se stane ikonou válečné fotografie a námětem pro pomník krvavé bitvy o tento malý ostrov.

Moje kresba se soustředí především na pohyb a dynamiku. Jediné, co jsem zde mohl a hlavně chtěl potlačit, bylo pozadí, hlavní motiv nic nenarušuje. Obloha je pod mrakem a kromě jemného náznaku protrhání oblačnosti v pravém horním rohu scéna působí, jako by se odehrávala před bílým plátnem. O to víc jsem si mohl s postavami vyhrát. Ve své kresbě jsem se snažil zachytit to, co působí i z fotografie – zoufalství, po kterém následuje ohromná úleva a radost z vítězství. Není to ani tak radost z dobytého území (tu měli nejspíš ti, co se na ostrov ani nepodívali), je to radost z toho, že ta hrůza a utrpení, kterou si vojáci museli na ostrově projít, je za nimi. Svědčí o tom každý kus jejich výstroje, jejich boty, jejich helmy a hlavně to úsilí, s jakým se každý z nich snaží přispět ke vztyčení tohoto symbolu vítězství. To všechno jsem se snažil dostat do své práce. Přál bych si, aby divák z mé kresby poznal to, co se odehrálo před tím, než byla vlajka vztyčena. Aby poznal, co mají vojáci za sebou a aby si uvědomil tu bolest, kterou si prošli a kterou válka přináší. Jsem přesvědčený, že fotografie vytištěná v tak velkém formátu by mu tohle svědectví nepodala.

3.2 Španělský loajalista

Zachycení smrti v podobě zasaženého španělského vojáka sbíhajícího z kopce je bezesporu první válečnou momentkou v dějinách. Troufnu si však říci, že díky své bezprostřednosti a působivosti tento symbol

³ BRADLEY, James a Ron POWERS. *Flags of our fathers*. Bantam movie tie-in trade pbk. ed. New York: Bantam Books, 2006, 382 s. ISBN 0553384155.

smrti, způsobený válkou a násilím, nebyl dodnes překonán. Pádové důvody ke kresbě této fotografie mi dala především možnost „vyhrát si“ s hlavním figurálním motivem, výrazem v obličeji a díky jednoduchosti kompozice také možnost využití expresivního kresebného projevu.

„Jestli vaše fotografie není dost dobrá, nebyli jste dostatečně blízko.“ Tento slavný výrok prohlásil fotograf, který se stal synonymem válečné dokumentární fotografie. Robert Capa, narozen jako Endre Friedmann v roce 1913 v Maďarsku, se svými snímky zapsal do historie. V sedmnácti letech byl tajnou policií vyhoštěn z Maďarska kvůli podezření ze sympatií ke komunismu. Odchází proto do Berlína, kde začíná jeho kariéra žurnalisty. Ta ovšem v Německu končí velmi brzy. Po Hitlerově uchopení moci je maďarský žid Friedmann nucen emigrovat do Francie. Tam už v „přestrojení“ za vymyšleného amerického fotografa Roberta Capu začíná projevovat naplno svůj talent a čich pro témata. Svoji pozici nejdůležitějšího a nejznámějšího světového fotografa si vydobyl svou dokumentací občanské války ve Španělsku, kde zachycuje dynamické a intimní snímky z bezprostřední blízkosti, čímž zcela mění fotožurnalismus. Známa je i jeho poválečná aféra s herečkou Ingrid Bergmanovou. Capa se věnuje fotografii a s Henrim Cartier Bressonem, Davidem Seymourem a Georgem Rodgerem zakládá grafickou agenturu Magnum. Robert Capa je jako ikona světové fotografie usmrcen minou v roce 1954 v Indočíně.⁴

Nerad bych se pouštěl do složitějšího vysvětlování vzniku a průběhu krvavého a nepřehledného konfliktu, kterým španělská občanská válka byla. Z důvodu historického kontextu, který doprovází každý z mých obrazů v této teoretické části, se pokusím o krátké shrnutí.

Občanská válka ve Španělsku, probíhající v letech 1936 – 1939, vypukla jako vyhraněný spor mezi stranou povstalců, což byli fašisté, španělská nacionalisté či rojalisté pod vedením vůdce generála Franca a stranou oficiální vlády druhé španělské republiky, nazývanou jednotně levicoví republikáni. K této straně patřil i voják zachycený na snímku

⁴ MCCABE, Eamonn. *Jak vznikají slavné fotografie*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2009, 141 s. ISBN 978-80-251-2409-3. Str. 34

Roberta Capy. Válka je považována za první ideologický konflikt mezi mezinárodním fašismem a mezinárodním komunismem.⁵

Fotografie *Loyalist Soldier*, jak média často tento snímek nazývají, vznikla 5. září 1936. Tenkrát 22letý Capa se s o dva roky starším Fredericem Borrell Garcíou (po celé desetiletí jeho jméno nebylo známé) schovávají v zákopu u Cerro Muriano na córdobské frontě. Nedočkavý voják se chtěl co nejdříve vrátit k republikánským liniím, často vykoul nad pytle s pískem, ovšem kdykoliv štěkly výstřely z kulometu, vrátil se rychle zpět. Nakonec zamumlal něco jako „prostě to risknu“ a vylezl ze zákopu. Capa hned za ním. Kulometry opět spustily a fotograf automaticky mačká spoušť, zatímco padá na znak spolu se zasaženým Garcíou. O dvě hodiny později, po setmění, se odplazil do bezpečí. Takto osudnou situaci popisuje sám autor snímku Robert Capa.⁶

Jak je tomu dodnes zvykem, nedlouho po zveřejnění se objevily spekulace o pravosti fotografie a to hned z několika důvodů. Jak je možné, že člověk, který běží z kopce a je zasažen střelou, padá dozadu? Jak je možné, že není na snímku vidět žádné zranění? Objevily se i spekulace ohledně druhého, velmi podobného snímku na stejném místě, pouze s jiným vojákem. To všechno byly jen spekulace, které se nikdy nepotvrdily. Mě ale zaujal výrok autora životopisu Roberta Capy, Richarda Whelana. Ten praví: „Jedná se o velký a silný snímek. Trvat na odpovědi na otázku, zda snímek opravdu ukazuje muže v okamžiku jeho smrti kulkou, je zvrácené a triviální, protože velikost snímku je v symbolu, který vytváří a ne v dokumentární zprávě o smrti jednoho muže.“⁷ S tímto výrokem jsem se naprosto ztotožnil. Doufám, že právě tenhle symbol se mi podařilo zachytit i mou kresbou. Pozadí snímku jsem se snažil co nejvíce potlačit. Samozřejmě figura vojáka nemůže být vytržena z kontextu a proto náznak svahu, vzdálené krajiny a olověně šedé oblohy divák nepřehlédne. Každopádně

⁵ *Dějiny: velký obrazový průvodce historií lidstva : od úsvitu lidské civilizace po současnost*. Vyd. 1. Editor Adam Hart-Davis. Praha: Knižní klub, 2009, 612 s. ISBN 978-80-242-2488-6. Str. 388

⁶ KOETZLE, Michael. *50 slavných fotografií: historie skrytá za obrazy*. V Praze: Slovart, 2012, 304 s. ISBN 978-80-7391-589-6. Str. 142

⁷ KOETZLE, Michael. *50 slavných fotografií: historie skrytá za obrazy*. V Praze: Slovart, 2012, 304 s. ISBN 978-80-7391-589-6. Str. 143

hlavním motivem, na který jsem soustředil všechny své síly, je výraz tváře a padající tělo Frederica Garcíi. Zejména výraz v obličeji mi přišel velmi zajímavý, zvláště přijmu-li fakt, že zdroje uvádějí, že voják byl střelen do hlavy. Jeho tvář totiž není v žádné bolestné grimase ani křeči, je ironií osudu, že je v naprostém poklidu, dokonce s lehkým úsměvem, jako by právě usínal po dobré večeři. To všechno jsem se snažil do své kresby zahrnout. Druhou nejpropracovanější částí je horní polovina těla. Chtěl jsem co nejlépe vyjádřit až křečovitě propnuté tělo a zároveň bezvládnost, která se smrtí nastává. Další možnost, jak se kresebně projevit, mi nabídla drapérie. Opět v tom vidím kontrast v podobě napnutého hrudníku vojáka, oproti vlající látce v podpažní části a na nohavicích. Poslední věc, kterou jsem chtěl na obraze zdůraznit, jsou paže, respektive ruce. Celá paže je totiž viditelná pouze jedna, je téměř propnutá a už nemá dostatek sil, aby udržela zbraň. Z levé ruky Frederica Garcíi jsou vidět pouze čtyři prsty, ovšem křečovitě sevřené. Na rozdíl od obličeje jasně dokazují bolest. Proto jsem tuto nepatrnou část, která se dá na snímku snadno přehlédnout, vyzdvihl.

Svůj obraz španělského loajalisty považuji za jeden z nejlépe zachycených výrazů válečného utrpení z celého cyklu. Z velké části je to zásluhou nepřekonatelného snímku Roberta Capy. Mým přáním bylo vyzdvihnout klíčové části a nabídnout je divákovi ve velkém formátu.

3.3 Ten, co se postavil tankům

Troufnu si říci, že snímek muže v bílé košili s nákupní taškou, který stojí tvář v tvář koloně čínských tanků, zná mnoho lidí. Která událost tomu předcházela, z jakého důvodu tam muž stojí, kdo to je a kdo je autorem snímku, to už je pro většinu lidí tajemstvím. Já se toto tajemství pokusím svojí kresbou alespoň částečně rozluštit. Samotné okolnosti předcházející zachycenému momentu totiž vypovídají o hrůzách vojenských zásahů daleko více, než zaznamenaný zoufalý čin, který obletěl svět. V Číně je dodnes tato fotografie zakázána.

Jedním z velkých rozdílů, kterým se tento snímek liší od ostatních vybraných, je autor fotografie. Tím totiž není nikdo ze skupiny světoznámých fotografů, není jím ani profesionální fotograf. Fotografií pořídili svědkové události, jakou nikdo rozhodně nečekal. Proto snímek existuje v několika podobách a z různých úhlů. Co dnes víme je, že byly všechny foceny z hotelu Peking a že se jich dochovalo velmi málo, protože členové tajné čínské police okamžitě provedli zátah na apartmány, z kterých bylo možné situaci vyfotografovat. Také víme, že existuje i video, které se dochovalo a z něhož je většina dnes známých snímků vytvořena. Toto video pořídil Američan Charlie Cole a před agenty ho uschoval v rezervoáru toalety.⁸

Časové období, do kterého snímek patří, je ze všech devíti nejmladší, jedná se o rok 1989, tedy rok velmi významný i pro naše české dějiny. Velmi zajímavé je, že události v Číně, odehrávající se 3. a 4. června tohoto roku, jsou až nepříjemně podobné těm, odehrávajícím se na Staroměstském náměstí v Praze. Ovšem u nás dopadly naprosto odlišně.

Šest neděl protestů statisíců lidí vyústilo v noci z 3. na 4. června v krvavý zákrok proti studentům na pekingském náměstí Tchien-an-men. Demonstrovali proti komunistickému režimu a volali po demokratizaci země. Tento brutální čin stál údajně život nejméně 1300 lidí. Vojáci čínské armády si proráželi cestu pomocí obrněných vozidel, tanků a střelbou z automatických zbraní.⁹

Právě tyto brutální a krvavé události předcházejí snímku, který jsem se rozhodl nakreslit. Ze známého videa je patrné, že před kolonu osmnácti tanků, které se vracejí z masakru, se postaví mladý muž s nákupními taškami v rukou a donutí ji zabrzdit. První tank se ho pokusil objet, ale muž se okamžitě přemístil přímo před něj. Po nějaké době vylézá na tank a krátce promlouvá s posádkou tanku. Údajně křičel do útrob tanku věty: „Proč jste tady? Moje město je kvůli vám v chaosu. Jedte zpátky, přestaňte zabíjet

⁸ zprávy. IDNES. [online]. 9.3.2015 [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/zastavil-v-pekingu-tanky-a-ovlivnil-cele-stoleti-kdo-je-tajemny-hrdina-1zg-zahranicni.aspx?c=A100604_181625_zahranicni_stf

⁹ zprávy. IDNES. [online]. 9.3.2015 [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/masakr-pred-20-lety-na-tchien-an-men-jako-by-v-cine-neexistoval-pl9-zpr_archiv.aspx?c=A090604_095323_kavarna_zra

lidi."¹⁰ Poté seskočil z tanku a byl kolemjdoucími odvečen pryč. Po tomto záhadném muži jako by se od té doby slehla zem. Nikdo neví, jak se jmenuje, nikdo neví kde a jestli vůbec žije, ale rozhodně má fotografie na které figuruje, právoplatné místo v mé práci.

To, že snímek není pořízen profesionálním fotografem a hlavně kvalitním fotoaparát, či videokamerou, velmi svědčí o jeho kvalitě a teď mám na mysli kvalitu rozlišení. Může za to taky fakt, že je pořízen z velmi velké dálky. Zvětšit fotografii alespoň na formát A4 (210x 297mm) tak, aby zůstala čitelná, je prakticky nemožné. O to víc jsem měl v kresbě volnou ruku, i když nemohu říct, že by to zrovna u tohoto záběru bylo výhodou. Dominantou fotografie jsou dva tanky, u kterých by rozhodně nebylo na škodu znát dopodrobna tvary a vybavení. Vymýšlení si zvětšených nečitelných částí jsem zatím vždy bral jako plus a jeden z hlavních opěrných sloupů, na které jsem práci postavil, ale u tohoto snímku to jako výhodné neshledávám a s tanky jsem se spíše trápil.

To ale nic nemění na tom, že jsem se do kresby opět snažil dostat výraz a zachytit pocit bezbranného člověka v bílé košili stojícího proti mase oceli symbolizující zlo. Některé části jsou opět ponechány nedokončené, aby svojí uzavřeností příliš nenabourávaly stěžejní motiv obrazu. Ten se táhne od stojícího muže v levém dolním rohu, přes kolonu tanků do pravého horního rohu.

Doufám, že starší divák, který můj obraz uvidí, docení tuto výrazovou kvalitu a hlavně doufám, že divák mladší se třeba sám sebe zeptá, proč tam vlastně tenkrát ten muž stál.

3.4 Omaha 6. 6. 1944

„Neměl jsem představu, jak hluboké moře mohlo být, měřím však šest stop (asi 183 cm) a voda mi sahala až k hrudníku- chvíli mi trvalo, než jsem se postavil na nohy. Natáhl jsem se, popadl jej (seržanta Reeda) za

¹⁰ zprávy. IDNES. [online]. 9.3.2015 [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/zastavil-v-pekingu-tanky-a-ovlivnil-cele-stoleti-kdo-je-tajemny-hrdina-1zg-zahranicni.aspx?c=A100604_181625_zahranicni_stf

uniformu a vytáhl zpod rampy, jinak by na něj najel výsadkový člun. Táhl jsem Reeda pak ještě asi 20 yardů. Řekl jsem mu: Ok, seržante, to je maximum kam jsem vás mohl teď dostat, pošlu vám sem zdravotníka, musím jít za zbytkem čety a dokončit úkol. Tak jsem ho tam nechal a v tu chvíli dopadl za mnou granát z minometu, zabil nebo zranil všechny z mého minometného oddílu a srazil mě obličejem na zem. Pomyslel jsem si, k čertu, musím být mrtvý. Najednou mi vletěl do obličeje písek a já si řekl: á, to je Němec, střílí na mě, pokouší se mě trefit, tohle není místo kde se složit... Mrtví leželi klidně. Stružky krve barvily písek. Někteří ranění se plazili, jak nejlépe dovedli, někteří s výrazem zoufalství a úžasu ve zmučených a vyděšených tvářích. Jiní se pokoušeli postavit na nohy, aby byli znovu zasaženi nepřátelskou palbou.“¹¹

Touto citací poručíka Sidneyho Salomona bych začal další kapitolu. Myslím, že dokonale vystihuje atmosféru snímku, který byl od začátku jedním ze stavebních kamenů mé práce. Z tak malého úryvku textu doslova sálá zoufalost a beznaděj, která čekala na americké vojáky, když se otevřely rampy vylodovacích člunů na francouzském pobřeží. Na jednom z těchto výsadkových plavidel byl i tehdy jednadvacetiletý fotograf Robert F. Sargent.

O životě tohoto fotografa bohužel není mnoho informací, dohledal jsem pouze to, že byl hlavním fotografem pobřežní stráže Spojených států amerických. Jeho nejslavnější fotografii jsem vybral do své práce a jmenuje se *Do spárů smrti*¹²

I přes nepřízeň počasí, rozhodl tehdy ještě generál Dwight D. Eisenhower, že se spojenecká vojska vylodí 6. června 1944 na pobřeží severní Francie. Osvobozování Evropy od nadvlády Adolfa Hitlera a jeho nacistického Německa začalo okolo půl sedmé ráno největší obojživelnou operací ve válečné historii, operací Overlord, nazývanou jako vylodění v Normandii. Na pěti plážích se vylodily jednotky britské, kanadské a americké armády. Nejdramatičtější průběh byl na pláži Omaha, která byla

¹¹ *Druhá světová válka: od Blitzkriegu k Hirošimě : [unikátní obrazový průvodce]*. Editor Richard Holmes. V Praze: Knižní klub, 2010, 360 s. ISBN 978-80-242-2627-9. Str. 260

¹² Coast guard compass. . [online]. 12.3.2015 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: [http://coastguard.dodlive.mil/2013/06/into-the-jaws-of-death-u-s-coast-guard-manned-landing-craft-at-](http://coastguard.dodlive.mil/2013/06/into-the-jaws-of-death-u-s-coast-guard-manned-landing-craft-at)

nejlépe bráněna.¹³

Právě na této pláži se vylodili Američané, spolu s Robertem F. Sargentem a díky jeho účasti v tomto krvavém peklu vznikl snímek, který se zapsal do historie. Mimochodem dalším fotografem, který se tohoto výsadku zúčastnil, byl Robert Capa, jehož snímky také patří k těm nejlepším, které tuto zlomovou událost mapují.

Dominantou snímku jsou útroby prázdného vylodovacího člunu, ze kterého o pár vteřin dříve vyskočily do zpěněného moře asi dvě desítky vojáků americké armády. V horním plánu se nachází holé pobřeží zahalené dýmem, který se mísí s hroživou oblačností. Toto pozadí mě na fotografii velmi zaujalo a rozhodl jsem se ho upřednostnit. Obraz jsem postavil na propracovanosti vojáků bojujících jak s vodním živlem, tak s obranou palbou německých jednotek. Tito vojáci naprosto netuší, do čeho jdou a hroživý mlžný opar, který německá střelecká stanoviště zakrývá, tento pocit ještě více umocňuje. To jsem si přál svou kresbou zvýraznit. Další cíl, který jsem si pro tuhle kresbu zadal, je zachytit ten obrovský zmatek, který při vylodění nastal a je patrný téměř z každého existujícího snímku prvních momentů dne D. Invazní člun v předním plánu je nejtmaší částí fotografie, já ho v kresbě záměrně potlačil a částečně ponechal rozkreslený.

Doufám, že cíle, které jsem si pro tento obraz stanovil, jsem splnil a obraz se stal dalším hrůzným důkazem o zvrácenosti války. Alespoň tak silně, jako citace poručíka Sidneyho Salomona, kterým tato kapitola začíná.

3.5 Jesse Owens dobývá Berlín

V roce 1936 pořádá nacistické Německo v čele s říšským kancléřem Adolfem Hitlerem XI. Olympijské hry. Tyto hry měly být od začátku mezinárodní demonstrací síly Hitlerova Německa a čistoty árijské rasy. Jedinou chybou se stal černošský americký sprinter Jesse Owens. Při

¹³ *Druhá světová válka: od Blitzkriegu k Hirošimě : [unikátní obrazový průvodce]*. Editor Richard Holmes. V Praze: Knižní klub, 2010, 360 s. ISBN 978-80-242-2627-9. Str. 258, 259

jednom z medailových ceremoniálů vznikla fotografie, která se stala symbolem výhry nad rozjetou mašinérií ve znamení hákového kříže. Pro tuto symboliku jsem snímek zařadil do svého cyklu.

Bohužel se mi nikde nepodařilo dohledat autora této fotografie, přejdou tedy rovnou k historickému kontextu. Fakt, že se nacistické Německo, které už v této době mělo funkční koncentrační tábory, připravovalo na válku a naplno rozjelo svůj krvavý program, pořádá XI. Olympijské hry jakožto mezinárodní symbol přátelství míru a humanismu, je opravdu zarážející. Ovšem v době, kdy byl Berlín vybrán mezinárodním olympijským výborem jako pořadatelské město, neměl ještě německý nacismus tak vyhraněné rysy. Ty se naplno projeví až v roce 1935, kdy se Hitler stává neomezeným diktátorem silné a mocné země. Proto i přes silné protesty a snahy o mezinárodní bojkot hry vypukly. Staly se důležitým prvkem ohromné nacistické propagandy v čele s Josefem Goebbelsem. S čím tento zvrácený režim nepočítal, byl senzační triumf tehdy třidvacetiletého Jamese Clevelanda Owense.¹⁴

Tento fenomenální sprinter získal v Berlíně čtyři zlaté medaile, z běhu na 100 a 200 metrů, ze štafety na 4 x 100 metrů a ze skoku do dálky, kde jako první v historii překonal hranici osmi metrů. (skočil 813 cm). Při slavnostním medailovém ceremoniálu stojí Owens na nejvyšším stupni vítězů a hrdě salutuje. Ten den porazil němce Luze Longa, typického představitele árijské rasy, symbol Hitlerovy nadřazenosti. Luz Long stojí na příčce druhé a zdraví vůdce zdviženou pravicí. Jako třetí se tehdy umístil japonec Naoto Tajima, který stojí na příčce nejnižší a obě ruce má připažené.¹⁵

Právě v tento moment vznikla fotografie, která se nechtěně stala symbolem Hitlerova režimu. Symbolika vítězství dobra nad zlem, či vítězství

¹⁴ DOBROVODSKÝ, Vladimír. *Olympijské hry v obrazech: z dějin novodobých olympijských her – letních, od 1. her roku 1896 v Aténách k 22. hrám roku 1980 v Moskvě*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1980, 379 s., další nestr., barev. fot. příl. Str. 167

¹⁵ DOBROVODSKÝ, Vladimír. *Olympijské hry v obrazech: z dějin novodobých olympijských her - letních, od 1. her roku 1896 v Aténách k 22. hrám roku 1980 v Moskvě*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1980, 379 s., další nestr., barev. fot. příl. Str. 168

Davidu nad Goliášem,, je rozhodně důvod proč jsem fotografii zařadil do své práce. I když se v roce 1936 válčilo pouze ve Španělsku, tak tato fotografie do mého cyklu bezesporu patří. Zaměřil jsem se především na portréty tří hlavních postav, realistickou jemnou propracovaností jsem se snažil zachytit hrdost v jejich tvářích, která je jasně patrná i z fotografie. Dalším klíčovým prvkem, který jsem chtěl divákovi přiblížit, jsou teplákové reprezentační soupravy všech tří aktérů slavnostního ceremoniálu. Symbolice souboje německé orlice, japonské státní vlajky a zkratky USA jsem věnoval velkou pozornost. Možnost volnější kresby a expresivnějšího výrazu jsem využil především v drapérii ve spodní části obrazu. Pozadí jsem se snažil utlumit, pro co největší zvýraznění tří hlavních postav. Není však potlačeno natolik, aby divák ztratil dojem, že se nachází na olympijském stadionu plném lidí.

3.6 Prapor nad Reichstagem

Těžko jde v pár větách vyjádřit, co všechno si museli prožít sovětští vojáci, než se dostali do samotného srdce nacismu, Hitlerova Berlína. Mnozí z nich prošli válečným peklem celé Velké vlastenecké války, tedy od 22. června 1941 až po konec 2. světové války v Evropě 9. května 1945. Ani před branami Berlína je však nečekal vytoužený odpočinek. Bitva o toto město patřila k dalším krvavým událostem války. Symbolem úplného vítězství sovětských vojsk se stala fotografie vojáka stojícího na střeše budovy říšského sněmu, vztyčujícího vlajku Sovětského svazu. Tento voják symbolicky ukončuje krutou etapu dějin nadvlády nacistické strany Adolfa Hitlera. Velkým paradoxem je, že v ruce drží symbol režimu, který má na svědomí mnohem více obětí, než ten nacistický. To je důvod, proč jsem fotografii zařadil do svého cyklu.

Autorem snímku je sovětský válečný fotograf Jevgenij Chalděj. Narodil se roku 1917 v ukrajinském Doněcku. Když v osmnácti letech začal pracovat pro ukrajinské noviny, netušil, že s rudou armádou projde jako válečný fotograf celou válkou. Zlom nastal v roce 1939, kdy o něho

projevila zájem sovětská tisková agentura TASS. Chalděj dostal za úkol dokumentovat "velká díla socialismu". Po válce se živil vystavováním svých fotografií a vyprávěním příběhů, které se k nim vztahovaly. Zemřel 6. října 1997.¹⁶

Já si pro svoji práci zvolil bez pochyby jeho nejslavnější snímek. A to i přes fakt, že fotografie byla zinscenovaná. Poprvé totiž rudý prapor na střeše říšského sněmu Reichstagu vztyčil třiatdvacetiletý Michail Minin. Stalo se to ovšem okolo půl jedenácté večer, proto nikdo Minina nevyfotil. Do historie se tak zapsala fotografie Jevgenije Chalděje o dva dny později. Ani tato fotografie však nebyla definitivní. Voják, který na snímku přidržuje hlavního aktéra Alexeje Kovaljova, měl totiž v ten moment na každé ruce hodinky. Jedny proto byly z fotografie vyretušovány.¹⁷

Přesto, že fotografie je jedním z největších symbolů vítězství, já se svojí kresbou snažil zdůraznit dominantu celé fotografie, vlajku Sovětského svazu. Pro většinu Evropanů znamenal srp a kladivo ikony osvobození a míru, bohužel však nikdo nemůže opomenout miliony mrtvých lidí ve jménu srpů a kladiva. Tvrdím, že tento snímek je přímým svědkem porážky krutého diktátorského režimu, jiným, ještě krutějším. Veliká vlajka Sovětského svazu zakrývá ruiny hořícího Berlína. To je to, co jsem se snažil nejvíce kresebně zaznamenat. Figurální motiv vojáka jsem ponechal v siluetě, přesto je v kresbě nejvýraznější. Za ním jsou utlumené obrysy soch na Reichstagu. Nejvíce jsem potlačil pozadí s rozbořenými domy Berlína, ze kterých stále stoupá kouř, důkaz silných bojů.

Záleží na divákovi, jestli v něm kresba spíše evokuje symbol vítězství, úlevy a míru, nebo v ní uvidí "výměnu" nadvlády dvou diktátorských a velmi brutálních režimů. Mým přáním by bylo, aby ho při pohledu na tento obraz napadly obě možnosti.

¹⁶ zpravodajství. *česká televize*. [online]. 13.3.2015 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/198529-vlastni-vlajka-fotoreportera-chaldeje-nad-reichstagem-vlaly-sesite-ubrusy/?mobileRedirect=off>

¹⁷ zpravodajství. *česká televize*. [online]. 13.3.2015 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/198529-vlastni-vlajka-fotoreportera-chaldeje-nad-reichstagem-vlaly-sesite-ubrusy/?mobileRedirect=off>

3.7 Kim Phúc

Fotografie, kterou zachytil 8. května 1972 fotograf Nick Ut, je nejvíce emotivním momentem celého cyklu. Fotografie devítileté nahé dívky popálené napalmem, běžící z hořící vesnice 65 km severně od Saigonu, běhen nejdelšího válečného konfliktu 20. století, války ve Vietnamu. Snímek díky médiím okamžitě obletěl celý svět a v USA velmi prohloubil pochybnosti o smyslu tohoto konfliktu, stále více zasahujícího civilní obyvatele.

Nick Ut, narozený jako Huynh Cong Ut v roce 1951 ve Vietnamu, je vietnamsko-americký fotožurnalista, pracující pro agenturu Associated Press (AP). Během vietnamské války byl třikrát zraněn. Za svůj slavný snímek Kim Phúc získal ještě téhož roku cenu World Press Photo a rok na to Pulitzerovu cenu. Dnes je občanem Spojených států, žije v Los Angeles, se ženou a dvěma dětmi. Jeho fotografie, kterou jsem bez váhání zařadil do své práce, se stala symbolem utrpení a neštěstí civilního obyvatelstva během válečných konfliktů.¹⁸

Tento konflikt, který se pokusím krátce shrnout, začal rozdělením Vietnamu roku 1954 na komunistický sever a jih podporovaný USA. Opravdové boje propukly až roku 1965, kdy do Vietnamu připlouvají první příslušníci americké námořní pěchoty a proto se tento rok často uvádí jako oficiální začátek vietnamské války. Účast amerických vojsk v této válce dosáhla maxima roku 1969, kdy se nacházelo ve Vietnamu více než půl milionu amerických vojáků. Přesto, že se mohlo zdát, že takto početná armáda s moderními technologiemi a s podporou jihokorejské armády měla nad komunisty jednoznačnou převahu, nebylo tomu tak. Vietkong (komunisticky orientovaní partyzáni), spolu se severovietnamskými jednotkami, měl proti americkým vojákům velkou výhodu domácího nehostinného prostředí džungle a hlavně podpory venkovského

¹⁸ KOETZLE, Michael. *50 slavných fotografií: historie skrytá za obrazy*. V Praze: Slovart, 2012, 304 s. ISBN 978-80-7391-589-6. Str. 234

obyvatelstva. Navíc se mohl spoléhat na vojenskou a finanční podporu Sovětského svazu. Válka se proto vlekla až do roku 1975, kdy skončila vítězstvím komunistů, a Vietnam opustili poslední muži americké armády. Země se sjednotila pod nadvládou severu.¹⁹

Prohru USA však v tomto konfliktu nezapříčinila bojová převaha komunistického severu. Jejich přání zabránit šíření komunismu v jihovýchodní Asii nevyšlo především díky médiím. Živé reportáže, fotografie umírajících vojáků a civilistů a mediální tlak na USA, to jsou právě důvody konce intervence amerických vojsk ve Vietnamu. Začaly sílit protiválečné demonstrace a Američané nechápali, proč by jejich vojáci měli umírat v bezdůvodné válce. A právě jednou z takovýchto fotografií, která výrazně přispěla k americké nenávisti vůči válce, je snímek Nicka Uta, Kim Phúc.

Popálená křičící dívka zachycená na fotografii se jmenuje Phan Thi Kim Phúc a spolu s dalšími dětmi utíká z vesnice Trang Bang zasažené napalmem. Ihned poté, co Nick Ut zmáčkl spoušť a zaznamenal jeden z nejemotivnějších snímků v historii fotografie, poskytl této devítileté zoufalé dívce lékařskou pomoc a odvezl ji do nejbližší nemocnice. Dalo by se říci, že dívka měla v ten moment štěstí, protože tuto událost přežila a se čtrnácti kožními transplantacemi a poznamenaná do konce života, žije dodnes v Kanadě.²⁰

Emoce z této fotografie přímo sálají a já se co nejvíce snažil, aby tomu tak bylo i z mé kresby. Zaměřil jsem se nejvíce na obličej křičících dětí na fotografii a na figuru nahé dívky uprostřed. Chtěl jsem, aby to utrpení, které prožívá, bylo zachyceno co nejvěrohodněji a zároveň co nejvíce živou kresbou. Kvalita snímku, co se týče rozlišení, neodpovídá velikosti mého formátu, proto jsem měl v obličejích a jiných detailních partiích celkem volnou ruku. Doufám, že jsem této výhody v práci patřičně

¹⁹ *Dějiny: velký obrazový průvodce historií lidstva : od úsvitu lidské civilizace po současnost*. Vyd. 1. Editor Adam Hart-Davis. Praha: Knižní klub, 2009, 612 s. ISBN 978-80-242-2488-6. Str. 430-431

²⁰ KOETZLE, Michael. *50 slavných fotografií: historie skrytá za obrazy*. V Praze: Slovart, 2012, 304 s. ISBN 978-80-7391-589-6. Str. 236-237

využil. Tentokrát jsem pozadí nijak výrazně nepotlačoval. Myslím, že ten tmavý kouř, který vychází z vypálené vesnice, dává obrazu tajemný a hrozivý ráz. Nikdo díky němu totiž neví, jak to vypadá a co se děje tam, odkud děti prchají. Já osobně tuto kresbu považuji za jednu z nejzdařilejších z celého cyklu, ale nerad bych tím chtěl snižovat význam a kvality ostatních obrazů. Ovšem výraz, emoce a síla okamžiku této fotografie bude jen velmi těžko překonána.

3.8 Hitler v Paříži

Když Adolf Hitler 23. června roku 1940 pózuje pře symbolem Francie, Eiffelovou věží, jeho výraz svědčí o pocitu geniality, neporazitelnosti a absolutní moci. Proč by také ne. Mocnou Francii dobyl za pouhých šest týdnů. Jeden z nejznámějších snímků nacistického vůdce jsem zvolil do svého cyklu z důvodu výborně zachyceného výrazu moci a neomylnosti muže, který se stal synonymem tyranie, antisemitismu, rasismu a důvodem vypuknutí 2. světové války.

Bohužel se mi nepodařilo dohledat autora této fotografie, pravděpodobně půjde o některého z osobních fotografů a filmařů Adolfa Hitlera, jako byla například německá filmařka Leni Riefenstahlová. I přes to, že autor snímku není známý, jedná se o velmi známou a publikovanou fotografii.

V době, kdy tato fotografie vznikla, nebylo o moci Adolfa Hitlera pochyb. Během měsíce téměř zlikvidoval Polsko a západní spojenci neučinili jediný krok. To ve vůdci upevnilo víru ve svou genialitu a posílilo opovržení nepřáteli. Francouzi se stáhli za svojí údajně nepřekonatelnou Maginotovu linii, Hitler obsadil neutrální Dánsko a Norsko, kde se potvrdila nepřipravenost britsko-francouzských sil, které byly do Norska vyslány. Tato nepřipravenost se později pro Francii stala fatální. Maginotova linie nebyla pro německou armádu problém a Blitzkrieg zdevastoval Francii za neuvěřitelných šest týdnů. 14. června dorazila německá vojska do Paříže a

22. června bylo podepsáno příměří. Bleskový pád Francie stál Francouze 90 000 mrtvých a na 200 000 zraněných.²¹

Dominantou obrazu je postava diktátora Adolfa Hitlera. Snaži jsem se uplatnit svůj zájem o portrétní kresbu a zachytit všechny rysy, které tuto nezapomenutelnou tvář formují. Dál jsem si v kresbě vyhrál s drapérií vůdcova kabátu. Druhou dominantou je nepřehlédnutelná Eiffelova věž. Ostatní dvě postavy na fotografii, (na levé straně pozdější ministr zbrojního průmyslu Albert Speer a na straně pravé Hitlerův oblíbený sochař Arno Breker), jsem potlačil, aby nerušili dominantní prostřední část obrazu. Tuto fotografii jsem ve své práci nemohl opomenout, díky možnosti kresby portrétu, která se u ostatních snímků tolik nenaskytla. Mínusem této fotografie je absence síly momentu, která v mé práci převažuje.

3.9 Den vítězství

Tuto fotografii jsem si záměrně ponechal na konec své teoretické práce. Námořník líbající mladou ženu je jedním z nejlépe zachycených okamžiků radosti a úlevy z konce 2. světové války. Pokud si mám připomenout oslavy konce války v Americe, vždy se mi vybaví snímek Den vítězství na Times Square. Přišlo mi vhodné zařadit jej na konec mého putování válečnými konflikty. Tento nezapomenutelný polibek bujarosti, zachytil fotograf Alfred Eisentaedt. Tento původem německý žid se narodil 6. prosince 1898 v Dirschau. V osmi letech se s rodinou stěhuje do Berlína, kde dokončuje vyšší školu. Před nacismem však prchá do Ameriky, kde začíná pracovat pro nově vzniklý časopis Life. Alfred Eiseentaedt se řadí mezi průkopníky moderní fotoreportáže. V roce 1958 je dokonce vybrán časopisem Popular Photography mezi deset největších fotografů světa. Zemřel v roce 1995 v New Yorku.²²

²¹ *Druhá světová válka: od Blitzkriegu k Hirošimě : [unikátní obrazový průvodce]*. Editor Richard Holmes. V Praze: Knižní klub, 2010, 360 s. ISBN 978-80-242-2627-9. Str. 82-83

²² KOETZLE, Michael. *50 slavných fotografií: historie skrytá za obrazy*. V Praze: Slovart, 2012, 304 s. ISBN 978-80-7391-589-6. Str. 162

Když celá Evropa slavila 9. května vítězství nad nacistickým Německem a po šesti letech nastal tolik vytoužený mír, Spojené státy byly stále ve válce. V Pacifiku zuřily tvrdé boje s Japonskem a to vše nasvědčovalo vylodění na japonské ostrovy. Co by nastalo a kolik dalších lidí by zemřelo, kdyby k této invazi došlo, nechtěl nikdo domýšlet. Američané proto přišli se zbraní, která do té doby neměla obdoby. V 8 hodin a 15 minut 6. srpna 1945 shodil americký bombardér B 29 známý jako Enola Gay atomovou bombu na japonské město Hirošima. O tři dny později shazují Američané druhou na město Nagasaki. Tyto dvě bomby měly naprosto zničující následky pro Japonsko. Znamenaly počátek jaderného věku a přinesly světu definitivní mír. 15. srpna Japonsko vyhláší kapitulaci a svět začíná slavit. To, co právě skončilo, nebyla ledajaká válka, byl to šest let trvající globální konflikt, který si vyžádal více než 60 milionů obětí. Na americkém Times Squaru lidé vycházejí na ulici, slaví, objímají se, líbají se. Jedním z těch, kdo se v tento moment nachází na nejslavnějším místě Manhattanu, je i sedmačtyřicetiletý fotograf Alfred Eisenstaedt. Všiml si námořníka, který radostně pobíhal po ulici a políbil každou ženu, kterou potkal. Eisenstaedt neváhal a na svůj fotoaparát zaznamenal moment, který se pro konec války stane symbolem. Nebýt hrozného historického pozadí této fotografie, tak by se tyto dva lidé nejspíše nikdy nepotkali. Jejich polibek, který rozhodně není milostný, je poselstvím míru a divák si při pohledu na obraz kontext ani neuvědomí. Na pozadí této nezapomenutelné momentky s choulostivým nádechem, je jasně patrná plná ulice lidí smějících se a oslavujících konec války. To všechno jsem potlačil a ponechal v rozkreslené fázi na úkor hlavního motivu. Ten jsem naopak silně zvýraznil vysokým kontrastem a důkladně prokreslil. Jako zajímavou část tohoto motivu vidím pozoruhodnou anatomickou zkratku, kterou tvoří nohy stojící ženy.

Doufám že, jsem tento nepřekonatelný symbol vítězství svojí kresbou nezostudil a naopak dal divákovi možnost vidět ho přes kresebné médium ve formátu, který se jeví jako velmi působivý.

3.10 Tragédie válečných konfliktů

Svůj plakát, vytvořený v grafickém editoru Adobe Illustrator CS3, jsem nazval Tragédie válečných konfliktů. Je složený z obrazů, skic a návrhů, které jsem vytvořil na téma válek a historie. Měl by shrnovat danou problematiku a v divákovi evokovat hrůzu a nesmyslnost jakékoliv války. Měl by upozornit na to, že drtivá většina válečných fotografií, ačkoliv jsou senzačně zachycené, slouží k tomu, aby člověk viděl, co válka dokáže a jaké hrozné věci válku provází. Rozměr plakátu je 90 x 90 cm.

4 ZÁVĚR

Joe Rosenthal, Robert Capa, Nick Ut nebo Alfred Eisenstaedt, to jsou jména autorů světoznámých válečných snímků, které se staly inspirací pro mou bakalářskou práci. Přál jsem si pomocí kresby přenést diváka do dob, kdy Američané dobyli Iwojimu, kdy Jesse Owens triumfoval na Hitlerově olympiádě nebo do roku 1945 na Times Square. Mým cílem bylo divákovi přiblížit tyto okamžiky srozumitelně a stylem, jakým se to ještě nikomu nepodařilo. Vznikl cyklus devíti kreseb zachycujících nejslavnější fotografie válečných konfliktů 20. století a jeden doprovodný plakát shrnující danou problematiku. Celá dílo je doplněno teoretickou písemnou prací.

Průběh práce začal tvorbou kresebných skic a pokusů o zachycení obličejů a figur na fotografiích ve velkém formátu. Následovalo zúžení výběru fotografií na devět a ořez do čtvercového formátu. Při kresbě finálních prací jsem postupoval nejprve celkovým rozvrhnutím a rozkreslením motivu. V této fázi některé části obrazu zůstaly. Následně jsem se pustil do detailnější kresby především obličejových a figurálních částí. Pro zdůraznění klíčových částí jsem používal tužky nižší tvrdosti, tudíž se kresba stala tmavší a výraznější. Teoretickou část jsem tvořil v průběhu práce na kresbách. Nejlepší pro mě bylo nakreslit obraz a poté o něm napsat patřičnou kapitolu. V závěru jsem se snažil všechny kresby sjednotit tak, aby fungovaly jednotlivě a zároveň jako celek. Doprovodný plakát je vytvořen

v grafickém editoru jako koláž z fotografií vytvořených kreseb a skic, které byly i nebyly použity ve finálních pracích.

Práce splnila moje očekávání a jsem s ní velmi spokojený. Myslím, že kresebný styl, který jsem v práci použil, vypadá působivě a částečně záměrně ponechané rozkreslené, kresby živě doplňují. Zároveň doufám, že se z výsledných prací nevytratil výraz, který svědčí o síle momentů a podává divákovi svědectví o hrůzách událostí, méně či více známých.

Možností, jak práci využít a rozšířit, mě napadlo při tvorbě hned několik. Jedna z nich je již zmíněna v kapitole *Technika*. A to možnost vytvořit práci v mnohem odvážnější reprodukci, než jsem zvolil já. Nejvíce by mě lákala technika barevných sprejů s pomocí šablon na formátu minimálně 100 x 100 cm.

Veliký potenciál vidím i v podrobném zpracování pouze jediné vybrané fotografie. Například bych zvolil snímek španělského loajalisty od Roberta Capy a snažil se kresebně zachytit celý její příběh. Napadá mě série šesti prací formátu nejméně A1, zachycující vše, co fotografii předcházelo i následovalo. Nechyběly by méně známé záběry ze španělské občanské války, portrét autora fotografie a samozřejmě zaznamenání událostí vybraného snímku. Jednotlivé kresby bych zajímavě propojoval a tiskl na plakáty doprovázené stručným textem, který by pomohl příběh objasnit. K rozšíření práce mě napadla také možnost vytvořit kontrast či protiklad těchto světoznámých snímků. Spolu s nimi publikovat ve dvojicích kresby fotografií, které jsou divákovi méně známé, nebo je dokonce nikdy neviděl. To, co by snímky spojovalo, by byl například historický kontext nebo jméno autora.

Jako student pedagogické fakulty rozhodně nesmím vynechat možnost využití tématu této práce v oblasti edukace. Vzhledem k tomu, že se jedná o dílo úzce spjaté s historickými událostmi, tak možnost využití v oblasti výchovy a vzdělání je poměrně vysoká. Po třech letech studia historie musím bohužel konstatovat, že na světové dějiny 20. století, je jeden semestr opravdu velmi málo. Ačkoliv pedagog dělá, co může a svým poutavým vyprávěním se snaží dostat do výkladu každou klíčovou

informaci, často musí některá období jen velmi stručně projít. Je smutné, že často nezbyde čas na události 2. světové války, války ve Vietnamu a nebo na války od roku 1990. Předpokládá se, že přehled o těchto událostech má student ze základní a střední školy, což už bohužel také není pravda, tam je totiž času ještě méně. Proto si myslím, že vizuální stránka výkladu je stále velmi důležitá. Ze své zkušenosti vím, že si zapamatuji víc to, co vidím, než to, co jen slyším. Svoji práci bych proto využíval jako pomůcku k vyučování událostí, které snímky provázejí. Formou plakátu bych obrazy předváděl, jako nám na základní škole ukazovali dodnes nepřekonané malby Zdeňka Buriana a jeho pravěkých lidí. Popis homo sapiens si pamatuji dodnes díky jeho talentu a bylo by velmi příjemné, kdyby díky mojí kresbě znali mladí studenti například válku v Tichomoří a průběh bitvy o Iwodžimu. Po kresebné stránce bych se snažil pomocí své práce odbourávat u začínajících kreslířů přílišnou utaženost jejich prací. Zároveň bych dbal na dodržení anatomie a perspektivy, která je pro zvládnutí kresby velmi důležitá a mnoha studentům výtvarných oborů stále chybí.

Možná se někomu může zdát, že svoji práci přeceňuji a že jsem si stanovil příliš vysoké cíle pro její využití, ale kdyby se jedna z těchto možností alespoň z části naplnila, věděl bych, že moje práce měla smysl a že reprodukovat známé fotografie pomocí kresby není zbytečná činnost. To, aby má bakalářská práce zaujala diváka, nabídla mu velkolepý cyklus kreseb a předala mu informaci o hrůzách válečných konfliktů, které v historii lidstva nemají obdoby, je mé druhé, skromnější, přesto veliké přání.

5 RESUMÉ

Joe Rosenthal, Robert Capa, Nick Ut or Alfred Eisenstaedt, these are names of authors of famous war photographs, that became the inspiration for my bachelor paper. With help of drawing I wished to take the spectator to the times, when Americans conquered Iwo Jima, when Jesse Owens triumphs on Hitler's Olympic Games or directly to the Times Square in 1945. My target was to make these moments closer to the spectator clearly and with style like no one has ever done it before. I made a cycle of nine drawings catching the most famous photos of war conflicts of 20.Century and one accompanying poster summarizing the given theme.

The paper filled up my expectations and I am satisfied with it. I tried to use my drawing abilities as good as possible to catch the chosen moments and expressions. I wish that this thesis would fill the requirements, engage the spectator's attention, offer him spectacular cycle of drawings and hand him over the information of dreads of war conflicts, which are unprecedented in the history.

6 POUŽITÉ ZDROJE

Literatura

BRADLEY, James a Ron POWERS. *Flags of our fathers*. Bantam movie tie-in trade pbk. ed. New York: Bantam Books, 2006, 382 s. ISBN 0553384155.

Dějiny: velký obrazový průvodce historií lidstva : od úsvitu lidské civilizace po současnost. Vyd. 1. Editor Adam Hart-Davis. Praha: Knižní klub, 2009, 612 s. ISBN 978-80-242-2488-6.

DOBROVODSKÝ, Vladimír. *Olympijské hry v obrazech: z dějin novodobých olympijských her - letních, od 1. her roku 1896 v Aténách k 22. hrám roku 1980 v Moskvě*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1980, 379 s., další nestr., barev. fot. příl.

Druhá světová válka: od Blitzkriegu k Hirošimě : [unikátní obrazový průvodce]. Editor Richard Holmes. V Praze: Knižní klub, 2010, 360 s. ISBN 978-80-242-2627-9.

KOETZLE, Michael. *50 slavných fotografií: historie skrytá za obrazy*. V Praze: Slovart, 2012, 304 s. ISBN 978-80-7391-589-6.

MCCABE, Eamonn. *Jak vznikají slavné fotografie*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2009, 141 s. ISBN 978-80-251-2409-3.

Elektronické zdroje

AP IMAGES. *Associated Press*. [online]. 5.3.2015 [cit. 2015-03-5]. Dostupné z: <http://www.apimages.com/Collection/Landing/Photographer-Joe-Rosenthal/c887e3b8270744d6b2539d3c0bd734cc>

Coast guard compas. . [online]. 12.3.2015 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://coastguard.dodlive.mil/2013/06/into-the-jaws-of-death-u-s-coast-guard-manned-landing-craft-at->

zpravodajství. *česká televize*. [online]. 13.3.2015 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/198529-vlastni-vlajka-fotoreportera-chaldejce-nad-reichstagem-vlaly-sesite-ubrusy/?mobileRedirect=off>

zprávy. *IDNES*. [online]. 9.3.2015 [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/zastavil-v-pekingu-tanky-a-ovlivnil-cele-stoleti-kdo-je-tajemny-hrdina-1zg-zahranicni.aspx?c=A100604_181625_zahranicni_stf

zprávy. *IDNES*. [online]. 9.3.2015 [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/masakr-pred-20-lety-na-tchien-an-men-jako-by-v-cine-neexistoval-pl9-zpr_archiv.aspx?c=A090604_095323_kavarna_zra

Obr. 1

[online]. 10.4.2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/do-dejin-vstoupilo-az-druhe-vztyceni-vlajky-byl-u-toho-i-cechoslovak-1iq-/zahranicni.aspx?c=A100819_180412_zahranicni_stf

Obr. 2

[online]. 10.4.2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.milujemefotografii.cz/robert-capo%E2%80%93jdete-bliz>

Obr. 3

[online]. 10.4.2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/zastavil-v-pekingu-tanky-a-ovlivnil-cele-stoleti-kdo-je-tajemny-hrdina-1zg-/zahranicni.aspx?c=A100604_181625_zahranicni_stf

Obr. 4

[online]. 10.4.2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://ipad3-wallpapers.com/wallpapers/archives/7572/d-day-landing-omaha-beach-wallpaper-world-war-ii-photography>

Obr. 5

[online]. 10.4.2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: http://www.cleveland.com/livingston/index.ssf/2011/04/ohio_state_remembers_jesse_owe.html

Obr. 6

[online]. 10.4.2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/53215-hitler-je-mrtev-a-nad-risckym-snemem-vlaje-ruda-vlajka/>

Obr. 7

[online]. 10.4.2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: http://www.lobero.com/?attachment_id=3507

Obr. 8

[online]. 10.4.2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.druhavalkasvetova.euweb.cz/francie.htm>

Obr. 9

[online]. 10.4.2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/valku-ukoncil-polibek-na-times-square-ale-kdo-je-tajemny-namornik-phh-/zahranicni.aspx?c=A100621_164749_zahranicni_aha

7 SEZNAM PŘÍLOH

Obr. 1, Obr. 10.....	I
Obr. 2, Obr. 11.....	II
Obr. 3, Obr. 12.....	III
Obr. 4, Obr. 13.....	IV
Obr.5, Obr. 14.....	V
Obr. 6, Obr. 15.....	VI
Obr. 7, Obr. 16.....	VII
Obr. 8, Obr. 17.....	VIII
Obr. 9, Obr. 18.....	IX
Obr. 19.....	X

8 PŘÍLOHY

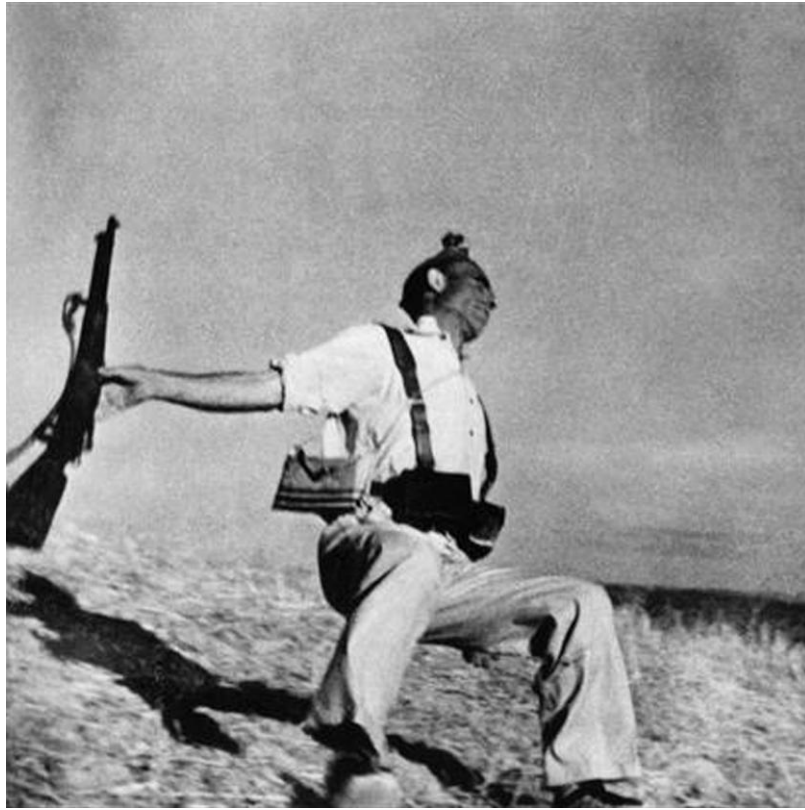
Obr. 1

Obr. 10

Obr. 2

Obr.11

Obr.3

Obr. 12

Obr. 4

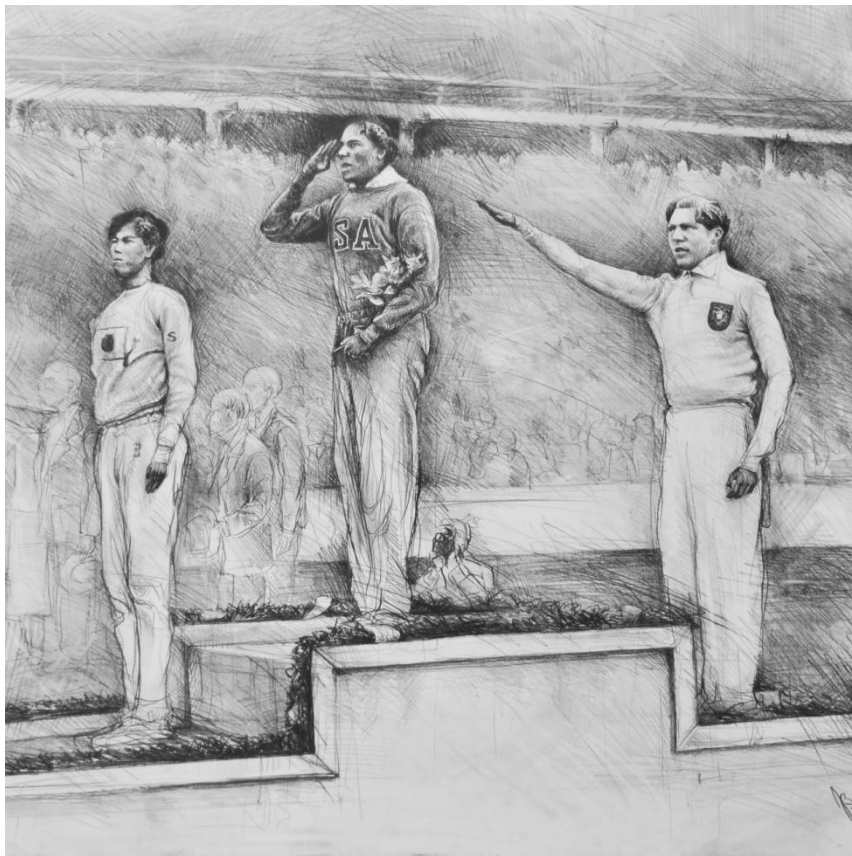
Obr. 13

Obr. 5

Obr. 14

Obr. 6

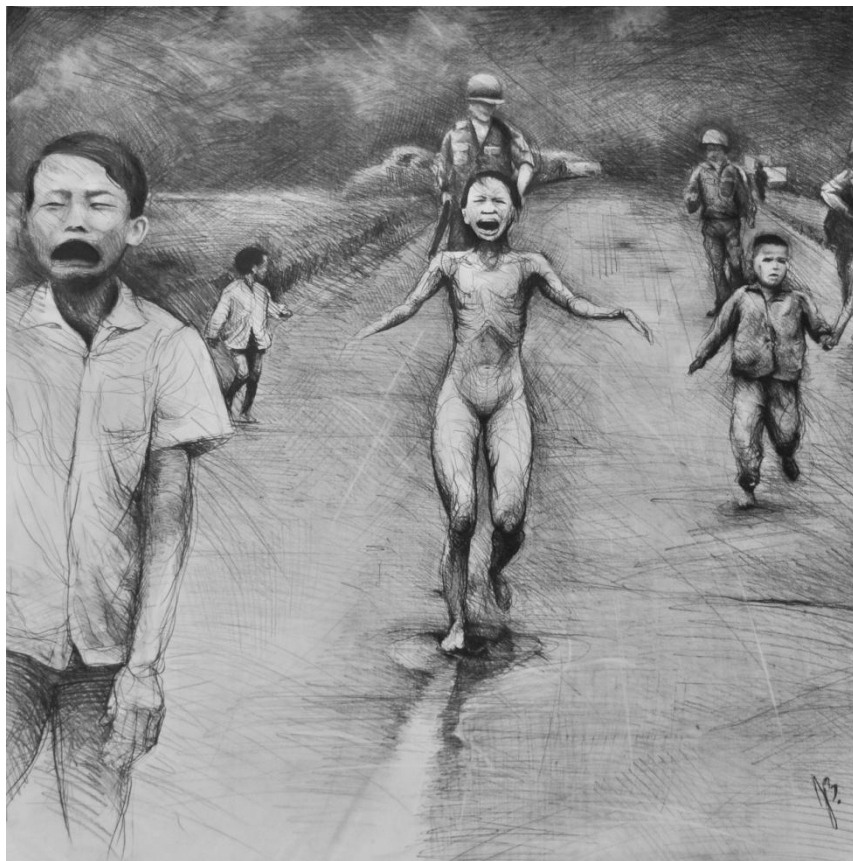
Obr. 15

Obr. 7

Obr. 16

Obr. 8

Obr. 17

Obr. 9

Obr. 18

